

UZASADNIENIE

Zarówno z lektury aktu oskarżenia, jak i wszystkich apelacji wywiedzionych od zaskarżonego wyroku wynika, iż tak prokurator, jak i pozostali skarżący realizacji przez oskarżonego F. M. znamion występku z art. 284 § 2 kk (względnie art. 284 § 1 kk) doszukiwali się w tym, iż nie respektując ugody, jaką w dniu 30 listopada 2014 r. z Z. K. zawarł B. M. (1), odmawiał wydania jej opisanego w akcie oskarżenia samochodu. Przedmiotem w/w ugody były rozliczenia finansowe z tytułu rozwiązania umowy spółki cywilnej. W jej ramach ustalono min., że „ (...) B. M. (2) zwraca Z. K. używany samochód marki K. S. nr rejestracyjny (...) wraz z dokumentami i kluczami przed podpisaniem niniejszej ugody wobec czego tytułem rozliczenia wszystkich wzajemnych zobowiązań majątkowych istniejących na dzień niniejszej ugody pomiędzy Stronami wspólnik Z. K. przekaże B. M. (2) pieniądze w kwocie 120000 złotych w dniu podpisania ugody (...)”. Tego samego dnia F. M. sporządził korespondujące z treścią ugody oświadczenie, w którym zobowiązał się do wydania tego pojazdu w terminie 10 dni. Zdaniem skarżących, niewywiązanie się z tych zobowiązań i późniejsze odmowy wydania Z. K. tego samochodu oznaczało popełnienie przestępstwa przywłaszczenia tego samochodu na jej szkodę.

Z powyższym nie można się zgodzić. Sąd odwoławczy stoi na stanowisku, że przedmiotem ochrony występków z art. 284 kk są wyłącznie własność lub pozostałe prawa rzeczowe albo obligacyjne do rzeczy ruchomej, względnie inne prawa majątkowe. W literaturze prawa karnego (por. komentarz do art. 284 kk w: Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Komentarz do art. 222 – 316, red. Prof. dr hab. P. Królikowski, prof. dr hab. R. Zawłocki oraz przywołane tam piśmiennictwo i orzecznictwo) podnosi się, że katalog praw chronionych przez art. 284 kk, który nie jest zamknięty, obejmuje w szczególności: prawa rzeczowe (np. własność, użytkowanie wieczyste, użytkowanie, służebności gruntowe i osobiste, zastaw, zastaw rejestrowy, hipoteka, własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu, prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej); obligacyjne (np. najem, dzierżawa, wierzytelności z weksla lub czeku, wierzytelności z tytułu udziału w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółce akcyjnej, roszczenia pieniężne, w tym także roszczenia odszkodowawcze, nawet jeśli służą one ochronie dóbr niemajątkowych, prawo związane z abonamentem telefonicznym); prawa na dobrach niematerialnych o charakterze majątkowym (prawo autorskie, prawo wynalazcze, prawa do znaków towarowych, prawa do wzorów użytkowych i zdobniczych, prawo do firmy i nazwy przedsiębiorstwa); prawa rodzinne o charakterze majątkowym (prawa majątkowe małżonków, prawo do świadczeń alimentacyjnych); prawa spadkowe (prawo do spadku, prawo do zachowku, prawo do zapisu); prawa majątkowe o charakterze bezwzględnym, których przedmiotem są dobra materialne, nie będące rzeczami (prawa górnicze, wodne, prawo polowania i rybołówstwa oraz prawa dotyczące energii); czy prawo do przedsiębiorstwa. Przepis art. 284 kk nie chroni już jednak posiadania, które nie jest podmiotowym prawem majątkowym, ale stanem faktycznym. Przenosząc to na grunt niniejszej sprawy – aby można było skutecznie wywodzić, że odmowa wydania przez F. M. na rzecz Z. K. opisanego w ugodzie pojazdu realizowała znamiona występku z art. 284 kk, tej ostatniej musiałoby przysługiwać względem tego pojazdu któreś z przywoływanych wyżej praw. Tymczasem z niekwestionowanych w tej części ustaleń sądu I instancji wynika, iż na długo przed zawarciem opisanej wyżej ugody, prawo własności pojazdu wróciło na (...) Bank (...) S.A., który dochodził już zwrotu w/w pojazdu (por. k. 10 – 15 akt Prokuratury Rejonową w Opocznie pod sygnaturą Ds. 301 / 13), a gdy okazało się to bezskuteczne, w dniu 2 stycznia 2012 r. wystąpił do Komornika Sądu Rejonowego w Wołominie z wnioskiem o wszczęcie egzekucji przeciw B. M. (2) oraz B. K. (1) (k. 2 akt egzekucyjnych tego komornika, sygn. Km 960 / 12). Powyższe oznacza, że tak w dacie zawierania ugody, jak i później (do czasu zwrotnego przeniesienia własności w związku ze spłatą zadłużenia wobec banku, o czym niżej), ani B. K. (2), ani Z. K. nie przysługiwało jakiegokolwiek prawo rzeczowe lub obligacyjne do tego samochodu. W ramach ugody rozporządzono mieniem, wobec którego żadna ze stron nie dysponowała tego rodzaju prawami. Tym samym nierespektowanie przez oskarżonego postanowień ugody oraz sporządzonego przez siebie pisemnego oświadczenia, zawierającego zobowiązanie wydania Z. K. samochodu, nie mogło stanowić przestępstwa przywłaszczenia tego pojazdu na jej szkodę. Do czasu, w którym własność samochodu pozostawała przy banku, w kategoriach przywłaszczenia można było co najwyżej rozważać zachowania polegające na odmowie wydania pojazdu na żądanie osób reprezentujących bank. Postępowanie karne o

taki czyn było z resztą prowadzone przez Prokuraturę Rejonową w Opocznie pod sygnaturą Ds. 301 / 13 i zakończyło się prawomocnym postanowieniem o odmowie wszczęcia dochodzenia z dnia 30 kwietnia 2013 r. wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego. Nie stanowi także przestępstwa zachowanie oskarżonego po tym, gdy wskutek spłaty zadłużenia z tytułu kredytu zaciągniętego na zakup samochodu, bank znów utracił prawo własności do niego. W dniu 10 lipca 2015 r. (k. 128, k. 322) bank postanowił poinformować o zmianie statusu prawnego tego pojazdu byłych (...) spółki Usługi Gastronomiczne (...), w reakcji na co F. M. zadeklarował wolę wydania im pojazdu, a zatem nie wykazywał się wówczas zamiarem jego przywłaszczenia.

Podsumowując – nie budzi wątpliwości, że postanowienia ugody z dnia 30 listopada 2013 r. nie były respektowane w odniesieniu do Z. K.. Nie każde jednak niewywiązywanie się ze stosunku cywilnoprawnego jest równoznaczne z tym, iż zostały także naruszone przepisy prawa karnego. W tej sytuacji, o ile Z. K. uznaje, że poniosła szkodę uiszczając na rzecz współnika kwotę 120000 złotych, a mimo to wbrew zapisom ugody nie wydano jej samochodu, może dochodzić swoich roszczeń wyłącznie na drodze postępowania cywilnego. Bezprawie karne wchodzić mogłoby w grę tylko w razie wykazania, że już w momencie zawierania ugody Z. M. została wprowadzona w błąd co do tego, iż druga strona zamierza wywiązać się z jej postanowień, po to, by doprowadzić ją do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez uiszczenie kwoty, na jaką opiewała ugoda. Możliwość takiego rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu nie wchodziła jednak w grę, albowiem byłoby to wyjście poza ramy oskarżenia.